

ΘΕΟΛΟΓΙΑ

ΤΡΙΜΗΝΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΜΟΣ ΜΖ'

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1976

ΤΕΥΧΟΣ Δ'

ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΥ ΙΚΟΝΙΟΥ

(ca. 341/5 — 395/400)

«ΠΕΡΙ ΨΕΥΔΟΥΣ ΑΣΚΗΣΕΩΣ» *

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Γ. ΜΠΟΝΗ

Όμοτιμου Καθηγητου του Πανεπιστημιου Αθηνων

XV. Δῆλον οὖν, ὅτι τῷ πάθει τῆς μανίας κατέχονται καὶ οἱ ἀποστάται τῆς Ἐκκλησίας· ἐνουβρίζοντες τοὺς πάντας, ἀπεχόμενοι, τὸν πατέρα τὸν γεννήσαντα μοιχὸν ἀποκαλοῦντες, τὴν μητέρα πόρνην νομίζοντες, μὴ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ φυλάττοντες, τὴν λέγουσαν· «ὁ κακο-
5 λογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω»! 2. Ἄλλ' ἴσως προφασιζόμενος ἐρεῖ· «τοὺς σαρκικοὺς γονεῖς λοιδορῶ»! Οὐδὲ τοῦτο καλῶς ποιεῖς. Ὁ νόμος γὰρ τοῦτο λέγει· καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός τοῦτο ἐπισφραγίζεται· μεμφόμενος γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις
10 λέγει, ὅτε ἐνεκάλουν αὐτῷ, λέγοντες· «Διατί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσι τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀνίπτουσιν χερσὶν ἐσθίουσι»; 3. Λέγει ὁ Κύριος πρὸς τοῦτο·
15 «Διατί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν παράδοσιν ὑμῶν»; ὁ γὰρ Θεὸς εἶπε· «τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου· καὶ ὁ κακο-
λογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τε-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 429 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

2. τοὺς : πρὸς κῶδ.

5. Ματθ. 15,4. Μάρκ. 7,10. 11. Ματθ. 15,2,20. 15. Ματθ. 15,3-4.
17. Πβλ. Ἐξ. 20,12. Δευτ. 5,16. Λευτ. 20,9. Παροιμ. 28,24. Ματθ. 15,4-6. 19,19.
Μάρκ. 7,10. 10,19. Λουκ. 18,20. Ἐφ. 6,2.

λευτάτω». 4. Ὁρᾶς πῶς ἐσφράγισε I (φ. 176α) τὴν ἐντολὴν, μᾶλλον δὲ τὸν τῆς φύσεως νόμον διὰ τοῦ λόγου;

XVI. 1. Καὶ ἦν εἰπεῖν πολλὰ περὶ τιμῆς καὶ φόβου γονέων· ἀλλ' ἄρκει περὶ τούτου μαρτυροῦσα ἡ τε Παλαιὰ καὶ
 5 Καινὴ Διαθήκη. Ἰδῶμεν δέ, εἰ καὶ τοὺς πν(ευματι)κοὺς γονέας τιμῶσι. 2. Τίς οὖν ἐστὶν ὁ πν(ευματι)κὸς πατήρ; Πάντως μετὰ τὸν Θεὸν ὁ ἱερεὺς ὁ βαπτίσας σε· γέγραπται γάρ· «ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ Εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα»· καὶ «ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία, ἃ ἔδωκάς μοι σὺ ὁ Θεός»· καὶ πρὸς τοὺς καταπεσόντας· «τεκνία μου», φησὶν, «οὗς πάλιν ὠδινον, ἄχρις οὗ μορφωθῆ Ἰησοῦς ἐν ὑμῖν». Ὁ καὶ εὐχόμεθα καὶ ἐπ' αὐτοῖς γενέσθαι. Καὶ ἡ μήτηρ δὲ πάντως ἡ Ἐκκλησία,
 15 ἡ καὶ ἀναθρεψαμένη. 3. Ἄρ' οὖν ὁ αἰρετικὸς γνωρίζει τούτους; Γινώσκει τὴν ἀπ' αὐτῶν ὠφέλειαν, ὅτι διὰ τούτων ἔφυγε τὴν τυραννίδα τοῦ διαβόλου (καὶ) δι' αὐτῶν Χριστιανὸς ὠνομάσθη; Τί λέγω Χριστιανός; Αὐτὸν τὸν Χριστὸν ἐνεδύσατο; Λέγει γὰρ ἡ Γραφή· «ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε». Μόνον εἰ μὴ ὑπὸ τοῦ ὄψεως πάλιν ἐξεδύθης. 4. Τί οὖν πρὸς ταῦτα; Γνωρίζεις τούτους ἢ καὶ τούτους ἠρνήσω; Καὶ τί ποιήσεις; Εἰ γὰρ τοὺς κατὰ σάρκα γεννήσαντάς σε ἠτίμασας, τοὺς ἀναγεννήσαντάς σε «διὰ λουτροῦ παλιγγενε-
 20 σίας» ἀπηνήσω, πόθεν ἡ ζωή σου;

XVII. 1. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὄντως ἀπεδήμησας εἰς χώραν

5. εἰκάν· κῶδ. 10-11. «ἄ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός»: Κ.Δ. 12. ὠδίνω: Κ.Δ. 15. ἡ καὶ: καὶ ἡ κῶδ. 19. «ὅσοι γάρ...»: Κ.Δ.

8. Πβλ. Α' Κορ. 4,15. 9. Ἐβρ. 2,13. Ἦσ. 8,18. 12. Γαλ. 4,19.
 14. «ἡ μήτηρ... Ἐκκλησία»: Πβλ. Γαλ. 4,26: «ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλήμ... ἥτις ἐστὶν μήτηρ ἡμῶν». 15. Πβλ. Τίτ. 3,10: «αἰρετικὸν ἄνθρωπον»: 18. Πβλ. Πράξ. 11,26. 26,28. Α' Πέτρ. 4,16. 19. Γαλ. 3,27. Πβλ. Ῥωμ. 13,14. 21. Πβλ. Β' Κορ. 11,3. Γεν. 3,4. Α' Τιμ. 2,14. 24. Τίτ. 3,5-6. Πβλ. Ἰω. 3,5-6. 26. Πβλ. Λουκ. 15,13ε. 19,12. Ἰω. 10,11. Πβλ. Ἦσ. 40,11. Ἰεζ. 34,12. 37,24. Σοφ. Σειρ. 18,13.

μακρὰν καὶ τὸ ἐπιβάλλον σοι τῆς πατρικῆς οὐσίας μέρος ἀνήλωσας καὶ σιτιζῆ τὰ κεράτια καὶ τοῦ πρωτοπολίτου βόσκεις τοὺς χοίρους· πρόβατα γὰρ ἐκείνῳ οὐκ ἔστιν· εἷς γὰρ ἔστιν «ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς» καὶ «μία ἡ ποίμνη»
 5 αὐτοῦ. 2. Τί δέ ἐστι καὶ ἡ οὐσία, ἣν ἀπώλεσας; Φανερά ἐστι καὶ πάλιν ἐκδηλος· ἡ πίστις καὶ ἡ δωρεά, ἣν διὰ τοῦ βαπτίσματος ἔλαβες. Ὡς γὰρ βαπτισθεὶς εἰς Χριστὸν «Χριστὸν ἐνεδύσω», οὕτως ἀποδημήσας ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας Χριστὸν ἐξεδύσω. 3. Καὶ ἵνα μὴ νομίσης σόφισμα εἶναι
 10 τὸ λεγόμενον, ἐπαναστρέψαντος ἐκείνου τοῦ υἱοῦ· ὁ πατήρ οὐδὲν ἄλλο ἐκέλευσεν, ἢ τὴν πρώτην στολὴν καὶ τὸ Ι (φ. 176β) δακτύλιον αὐτῷ δοθῆναι. 4. Μίμησαι τοῦτον, ἀδελφέ! Ἀνάστηθι ἀπὸ τῶν γηίνων φρονημάτων ὡς ἐκεῖνος ἀπὸ τῆς γῆς· εἰς ἑαυτὸν ἐλθέ· ὡς κἀκεῖνος, εἶπε καὶ σύ· «πόσοι
 15 μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύονται ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῶ ὧδε ἀπόλλυμαι»; Οὐκ ἄρτον ἔχω δυνάμενον «στηρίξαι καρδίαν ἀνθρώπου», ἢ μόνον τὴν τῶν χοίρων τροφήν, «τὰ κεράτια»! 5. Τί ἐστι ταῦτα, ἀλλ' ἢ τὰ διαβολικὰ

4. ποιμήν: ποιμνίου κῶδ. 14. πόσοι: πῶς κῶδ. 16. ἄρτων: ἄρτου κῶδ.

2. «πρωτοπολίτης»: Λέξις τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Ἀμφ. χρησιμοποιοιμένη, μsn.= ὁ πρῶτος τῶν πολιτῶν. Πβλ. Κ. Μανασσή, Χρονογρ. 245, 287. 4. Ἰω. 10,16. Πβλ. Λουκ. 15,12. 6. Πβλ. Ἰω. 4,10. Πράξ. 2,38. 10,45. Πβλ. Ἐφ. 3,7. 4,7. Ἐβρ. 6,4. 7. Γαλ. 3,27. Πβλ. Ῥωμ. 6,3. 13,14. 9. «ἐξεδύσω»: Τὸ ρῆμα «ἐκδύω» τετράκις ἀπαντᾷ ἐν τῇ Κ.Δ., ἤτοι ἐν Ματθ. 27,28. 31. Μάρκ. 15,20. Λουκ. 10,30 καὶ Β' Κορ. 5,4. «σόφισμα»: Ἡ λ. δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ Κ.Δ. Ἐν παθητικῇ ἐννοίᾳ ἀπαντᾷ μόνον ἐν Β' Πέτρ. 1,16: «οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις...», ἐν συνδασμῷ πρὸς τοὺς μύθους, περὶ ὧν γίνεται λόγος καὶ ἐν Α' Τιμ. 1,4. 4,7. Β' Τιμ. 4,4. Ἐν Πράξ. 7,19 ἀπαντᾷ ἡ φράσις: «κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκωσεν...». Ἐν τῇ αὐτῇ ἐννοίᾳ καὶ ἐν τῇ Π.Δ. Ἔξ. 1,10. Ἰουδ. 5,11. 10,19. Οἱ ὄροι «σοφιστής» καὶ «σόφισμα» ἐν παθητικῇ ἐννοίᾳ ἐπεκράτησαν μετὰ τὴν αὐστηρὰν κριτικὴν τοῦ Πλάτωνος κατὰ τῶν «σοφιστῶν». Ὅρα W. Nestle, Platons ausgewählte Schriften IV, Protagoras (1931) 1-42. 11. Λουκ. 15,22. 13. «γηίνων φρονημάτων»: Πβλ. Ῥωμ. 8,6έ. 27έ. Κολ. 3,2. Φιλιππ. 3,19. 14. Λουκ. 15,17. 17. Α' Θεσσ. 3,13. Ἰακ. 5,8. Πβλ. Κριτ. 19,5. 8. Ψαλμ. 103,15. 19. Λουκ. 15,16. «τὰ διαβολικὰ συγγράμματα ὡς ἐν ἐτέρῳ λέγομεν»: Μήπως τὸ κατωτέρω κεφ. XXI. ἐ. δύναται νὰ θεωρηθῆῖ ὅτι ἀποτελεῖ τὸν «ἕτερον λόγον», τὸν ὑπὸ τοῦ Ἀμφ. ἀναφερόμενον; Ἀλλὰ τότε πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἀπὸ τοῦ κεφ. τούτου ἄρχεται τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ἔργου. Πρόκειται περὶ ἀπλῆς ὑποθέσεως.

συγγράμματα, ὡς ἐν ἑτέρῳ λόγῳ δεῖξομεν; Ἐνθυμήθητι, πόθεν ἐξέπεσας· πῶς ἀπεπλανήθης, δελεασθεὶς ὑπὸ τοῦ ὄφεως τοῦ τὰ μεγάλα ἐπαγγελλομένου, ἵνα σε τῶν παρόντων καλῶν ἀποστερήσῃ.

- 5 XVIII. 1. Ἐν γὰρ τῇ ἀρχῇ ἐδίδαξεν ὁ λόγος ὅτι τὸν πρῶτον ἄνθρωπον, ἦτοι τὴν γυναῖκα, οὕτως ἠπάτησεν εἰπών· «*ε̅σ̅ε̅σ̅θ̅ε̅ ὡς Θεοί*»! Καὶ σὲ δὲ τῷ αὐτῷ δόλω διὰ τοῦ ὀνόματος τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς ἀποτάξεως ἀπήγαγε τῆς πατρικῆς οἰκίας πρὸς τὴν χώραν τὴν μακράν, εἰς
10 ἣν οὐκ ἦν πρόβατα, ἀλλ' ἦ μόνον χοῖροι. 2. Καὶ εἰ ἐφύλασσεσ τὴν δεσποτικὴν ἐντολὴν τὴν λέγουσάν σοι· «*ε̅χ̅θ̅ρ̅α̅ν̅ θ̅ή̅σ̅ω̅ ἀ̅ν̅ά̅ μ̅έ̅σ̅ο̅ν̅ σ̅ο̅ῦ̅ καὶ̅ τοῦ̅ ὄ̅φ̅ε̅ω̅ς*», οὐκ ἂν ἤκουσας τῆς συμβουλῆς ἐκείνου. Πλὴν φιλόανθρωπος ὁ Θεός· οὐκ οἶδε μνησικακῆσαι· μόνον ἐὰν ὑποστρέψῃς, ἔτοι-
15 μός ἐστι διὰ τὴν οἰκείαν αὐτοῦ ἀγαθότητα καὶ σοὶ ὑπαντῆσαι ὡς κἀκεῖνῳ. 3. Οἶδεν ὅτι νενέκρωσαι ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ ἄρτου μὴ γευσάμενος· περιπτυξάμενός σε φιλήσει τὸν αὐχέ-
να σου, ὃν ἐσκλήρυνεν ὁ διάβολος· καὶ σιτίσει σε πάλιν διὰ τοῦ μύσχου τοῦ σιτευτοῦ, τῶν μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ.
20 4. Ἔσται δὲ ἐπὶ σοὶ χαρὰ μεγάλη· καὶ ἐρεῖ ὁ πατήρ· «*χαρῆναι δεῖ καὶ εὐφρανθῆναι, ὅτι ὁ υἱός μου νεκρός ἦν καὶ ἀνέζησε· καὶ ἀπολωλὼς καὶ εὐρέθη*» 4. Εὐρήσεις δὲ καὶ πάν-
25 τῆ σῆ σωτηρία· παρ' ἡμῖν γὰρ φθόνος οὐδὲ εἷς· ἐὰν ἀκούσῃς

12. μέσον: μέσου κῶδ. 17. αὐχένα: αὐξένα κῶδ.

2. Πβλ. Ἀποκ. 2,5. 7. Γεν. 3,5. Πβλ. Α' Τιμ. 2,14. 8. Πβλ. Πράξ. 24,25. Γαλ. 5,23. Β' Πέτρ. 1,6. Τίτ. 1,8. Α' Κορ. 7,9. 9,25. 11. Γεν. 3,15. Τὸ ἐν τῇ Π.Δ. χωρὶον εἶναι πολὺ ἐκτενέστερον. Ὁ Ἀμφ. χάριν συντομίας περιέκοψε τοῦτο. 13-14. «φιλόανθρωπος ὁ Θεός»: Πβλ. Σοφ. Σολ. 1,6. 7,23. Τίτ. 3,4.

14. «μνησικακῆσαι»: Ἡ λ. δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ Κ.Δ. Πβλ. Παροιμ. 21,24. Ἰωήλ 4,4. «ἀποστρέψῃς»: Πβλ. Β' Πέτρ. 2,21 ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τὴν παρανομίαν καὶ ἁμαρτίαν. 15. «ἀγαθότητα»: Πβλ. Ῥωμ. 12,2. Ματθ. 19,17. Μάρκ. 10,18. Ῥωμ. 8,28. 12,2. Ἐβρ. 13,21. Ἰακ. 1,17. 19. Πβλ. Λουκ. 15,23.

21. Λουκ. 15,10. 22. Λουκ. 15,32. Ἡ ἐκδ. τῆς Κ.Δ. Nestle κακῶς προτιμᾷ τὴν γραφὴν «ε̅ζ̅η̅σ̅ε̅ν̅» ἀντὶ «ἀνέζησε».

τῆς συμβουλῆς ἡμῶν, ταῦτα εὐρήσεις παρά τε τοῦ κοινοῦ πατρὸς περὶ σέ καὶ παρά τοῦ ἀδελφοῦ γινόμενα. 5. Ἐὰν ἄρξῃ διὰ τὰ γυναικάρια τὰ σὺν σοὶ ἀπατηθέντα «προφασίσειςσθαι προφάσεις ἐν ἀμαρτίαις»: «διὰ τοσούτου χρόνου ἐπανέλθω εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀκούω I (φ. 177α) παρά τῶν γυναικαρίων· τῶν (συ)ζ(εύξε)ων καταλυτής»;

XIX. 1. Μετὰ πολλὰ γὰρ τοῦτο λέλεκται παρ' αὐτοῖς· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ πικροτέρα τέχνη τοῦ διαβόλου· ὅτι οὐ μόνον εἰς τὴν ἀρχὴν ὑποσκελίζει τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ καὶ 10 μετὰ τὴν πτώσιν οὐ συγχωρεῖ τοῦτον ἐπιστρέψαι πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἰαθῆναι. 2. Τί ἐστι κατάλυσις; Καὶ τί παράβασις; Εἰπέ μοι. Πάντως κατάλυσις ἐστίν, ὅταν τις τὴν πίστιν καὶ τὰ παραδοθέντα αὐτῆς μυστήρια ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ καταλείψῃ καὶ εἰς ἀπιστίαν χωρήσῃ. 3. Ταῦτα ἔδει σε ἐν τῇ 15 ἀρχῇ λέγειν, ὅτε ἦσ(θα) ἐν τῇ τοῦ πατρὸς οἰκίᾳ· ὅτε ἐπειθέ σε ὁ διάβολος καὶ οἱ τούτου ἐργάται, ἀποστῆναι τοῦ πατρικοῦ πλοῦτου τῆς ὄντως ζωῆς, τότε σε ἔδει λέγειν· οὐ γίνομαι καταλυτής· οὐ γίνομαι παραβάτης· «οὐ δεῖς με χωρρίσει τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ». Αὐτὸς δι' 20 ἐμὲ τοσαῦτα ὑπέστη μὴδενὶ ὑποκείμενος, ἵνα με τὸν πλασθέντα ἐξαγοράσῃ τῷ οἰκείῳ αἵματι ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας. Καὶ πῶς

6. «...ζ...ων» κῶδ. μὲ σύνολον ἐφθαρμένων γραμμάτων ἔξ, διὸ καὶ συνεπλήρωσα διὰ τῆς λ. «(συ)ζ(εύξε)ων».

3. «γυναικάρια»: Πβλ. Β' Τιμ. 3,6 καὶ ὅσα πρότερον ἐσημειώθησαν. Ψαλμ. 140,4. 6. «καταλυτής»: ἡ λ. δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ Κ.Δ. Ἐν τῇ Π.Δ. ἀπαντᾷ ἡ λ. «καταλύτης», σημαίνουσα τὸν ξένον, τὸν καταλύοντα εἰς ξένην οἰκίαν ἢ πανδοχεῖον ἢ τόπον. 9-10. Πβλ. Ματθ. 13,15. Λουκ. 1,16. Πράξ. 3,19. 9,35. 14,15. 15,36. 26,18.20. Β' Κορ. 3,16. Α' Θεσσ. 1,9. Ἰακ. 5,19. Β' Παραλειπ. 36,13-14.16. Πβλ. Ῥωμ. 2,23. 4,15. 18. Πβλ. Ῥωμ. 2,25. Γαλ. 2,18. Ἰακ. 2,9. Ῥωμ. 8, 35,39. 20. «πλασθέντα»: τὸ ῥ. «πλάσσειν» ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπαντᾷ ἐν τῇ Π.Δ. 36 φορές, ἔξ ὧν 14 χωρῖα ἀναφέρονται εἰς τὸν ἄνθρωπον, τὸν πλασθέντα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ὁμοίως εἰς τὰ Σιβυλλικὰ βιβλία ὁ Θεὸς εἶναι «ὁ πλάσας» τὸν ἄνθρωπον (III,24). Ὁ Ἄδὰμ εἶναι «ὁ πρῶτος πλασθεὶς» (III,25), οἱ δὲ ἄνθρωποι χαρακτηρίζονται ὡς «θεόπλαστον ἔχοντες ἐν εἰκόνι μορφῆν» (III,8). — Ἐν τῇ Κ.Δ. ἀπαξ μόνον ἀπαντᾷ ὁ Ἄδὰμ ὡς τὸ πρῶτον «πλάσμα» τοῦ Θεοῦ: Α' Τιμ. 2,13. — Τὸ χωρίον Ῥωμ. 9,20 συγκρίνει ἀπλῶς τὸ τοῦ κεραμέως πλασθὲν ἀντικείμενον διὰ ν' ἀποδείξῃ ὅτι δὲν δικαιούται ὁ ἄνθρωπος νὰ κρίνῃ τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ: «ὦ ἄνθρωπε, μενοῦν γε σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ Θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι· τί με ἐποίησας οὕτως»; 21. «ἐξαγοράσῃ»: Γαλ. 3,13. 4,4-5. «τῷ οἰκείῳ αἵματι»;

ἐγὼ δραπετεύσω ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀρνησάμενος τὴν ὑπὲρ ἐμοῦ καταβληθεῖσαν τιμὴν;» 4. Καὶ ἐπέμενε πείθων σε διὰ τῆς χρηστῆς ἐπαγγελίας καὶ τῶν σεμνῶν ὀνομάτων, ὡς ἔθος ἐκείνῳ καὶ τοῖς ἐργάταις αὐτοῦ, ἀποστῆσαι τῆς πίστεως

5 σπεύδων ἐν προσχήματι ἐγκρατείας καὶ ἀποτάξεως ἢ τινος ἄλλου σεμνοῦ ὀνόματος. 5. Ἔδει σε τότε λέγειν· «ἔξεστί μοι Χριστιανῶ ὄντι καὶ παραμένοντι τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ φυλάττοντι τὰ μυστήρια, ἀποτάξασθαι χρημάτων, ἀποτάξασθαι κακίας, ἀποτάξασθαι ὄλῳ τῷ κόσμῳ· τοῦτέστι τῶν

10 κοσμικῶν φροντίδων. Εἰ δὲ δέοι, καὶ ἐγκρατεῦσθαι βρωμάτων καὶ πάσης ἡδονῆς σαρκικῆς· καὶ ἵνα μὴ καθὲν λέγω· καὶ εἰ δεῖ παρθενίαν καὶ ἀγνεῖαν φυλάξαι, ἔξεστί μοι Χριστιανῶ ὄντι φυλάσσοντί μοι τὴν πίστιν, «ἐποικοδομεῖν» ταῦτα πάντα· ἐὰν γὰρ ἀφέλω τὸν «θεμέλιον τῆς πί-

15 στεως ὅς ἐστιν Ἰησοῦς, ποῦ ἐποικοδομήσω τὸ πολίτευμα» ; I (φ. 177β).

XX. 1. Ταῦτα γὰρ ἐκάστην ἡμέραν ἀκούω ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ παρὰ τῶν Πατέρων κηρυσσόμενα, τῶν καὶ φωτισάντων με. Πρὸς ὑμᾶς δὲ ἐρῶ· «ἀπόστητε

20 ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν· (ἐ)άν τις ὑμῶν εὐαγγελίζηται, παρ' ὃ παρσλάβετε, ἀνάθεμα ἔστω»! 2. Εἰ ποτε ἐνηψας, εἴ ποτε ἐγρηγόρησας, οὐκ ἂν ὑπεσύρης ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῶν αἰρέσεων· οὐκ ἂν ἐγεγόνεις ὄντως κατα-

Ματθ. 26,28. 27,4.24. Μάρκ. 14,24. Λουκ. 22,20. Ἰω. 6,53-56. Πράξ. 5,28. Ῥωμ. 3,25. 5,9. Α' Κορ. 10,16. 11,25.27. Ἐφ. 1,7. 2,13. Κολ. 1,14,20. Ἐβρ. 9,12. 14.20. 10,19. 13,20. Α' Πέτρ. 1,19. Α' Ἰω. 1,7. Ἀποκ. 1,5. 5,9. 6,10. 7,14. 12,11.—Ἐσημειώθησαν μόνον ὅσα χωρία ἀναφέρονται εἰς τὴν διὰ τοῦ «αἵματος» τοῦ Χριστοῦ λύτρωσιν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας.

2. «καταβληθεῖσαν τιμὴν»: Α' Κορ. 6,20. 7,23. 3. «σεμνῶν ὀνομάτων»: Φιλιπ. 4,8. Α' Τιμ. 3,8.11. Τίτ. 2,2. 12. «παρθενίαν»: Ἄπαξ ἢ λ. ἐν τῇ Κ.Δ. Λουκ. 2,36. Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ μνημονεύεται ἡ προφῆτις Ἄννα, ἥτις χήρα οὖσα «ἔτη ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς», ἔζησεν ὡς ἕγγαμος. 14 τράκις ἀπαντᾷ ἢ λ. «παρθένος». 12. «ἀγνεῖα»: Α' Τιμ. 4,12. 5,2. 16. «πολίτευμα»: Ἐν τῇ Κ.Δ. ἄπαξ ἀπαντᾷ ἢ λ. ἐν Φιλιπ. 3,20. 19-20. «ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ...»: Λουκ. 13,27. 22. «ἀνάθεμα ἔστω»: Γαλ. 1,8-9, 24, «καθηγητής»: Ματθ. 23,8.10.

λυτής. 3. Οὐδὲ γὰρ σε ἐπανελθόντα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀναγκάσει τις ἐσθίειν καὶ πίνειν τὴν σαρκικὴν τροφήν, ἀλλ' οὐδὲ γαμεῖν ἢ ἐγαμιζέσθαι, ἀλλ' εἰ δοκεῖ μήτε ἄρτον ἐσθίειν, μήτε τι τῶν πιαινόντων τὸ σῶμα. 4. Μόνον τοῦ
5 σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἑαυτὸν μὴ ἀποστερήσης μηδὲ τὰ κτίσματα τοῦ Θεοῦ βδελύξῃ.

Ἔστι ἀπὸ Σίμωνος τοῦ μάγου αὐταὶ αἰ αἰρέσεις.

XXI. 1. Ἐκαστος τῶν ἀνθρώπων ἐξουσίαν ἔχει, ἀποσχέσθαι μὲν τοῦ κακοῦ, προσελθεῖν δὲ τῷ ἀγαθῷ, καὶ το-
10 σαύτην δέξασθαι ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ δύναμιν καὶ χάριν, ὅσην αὐτὸς βούλεται· οἶον γὰρ ἂν εὑρεθῇ τὸ σκεῦος, τοιαύτη δίδοται καὶ ἡ χάρις τῷ αἰτήσαντι, καθὼς ἡ Γραφή λέγει περὶ πνευματικῶν καὶ ἀγίων, ὅτι· «ὁ πνευματικὸς ἀνακρίνει πάντα, αὐτὸς ὑπὸ οὐδενὸς ἀνακρινόμε-

2. «σαρκικὴν τροφήν»: Ἡ λ. «σαρκικός» ἢ «σάρκινος» δεκάκις ἀπαντᾷ ἐν τῇ Κ.Δ. καὶ μάλιστα ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν λ. «πνευματικός»: Ῥωμ. 7,14. 15,27. Α' Κορ. 3,1.3. 9,11. Β' Κορ. 1,12. 10,4. Ἐβρ. 7,16. Α' Πέτρ. 2,11 (αὐτῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν).

3. «γαμεῖν - ἐγαμιζέσθαι»: 25άκις ἀπαντῶσιν αἱ λ. ἐν τῇ Κ.Δ.: Ματθ. 5,32. 19,9-10. 22,25.30. Μάρκ. 6,17. 10,12. 12,25. Λουκ. 14,20. 17,2. 20,34-35. 24,38. Α' Κορ. 7,9. 10,28. 33.34.36.39. Α' Τιμ. 4,3. 5,11.14. Παρὰ τῷ Μάρκῳ 12,25 ἀπαντᾷ τὸ ρ. γαμίσκεσθαι. — Ἴδὲ Ἀπολλωνίου Δυσκόλου, Περὶ συντάξεως III,153: «ἔστι γὰρ τὸ μὲν πρότερον (=γαμῶ) γάμου μεταλαμβάνω, τὸ δὲ «γαμιζω» γάμου τινὶ μεταδίδωμι». Πβλ. F. B I a s s, Grammatik des neutestamentlichen Griechisch, bearb. v. A. Debrunner (1936⁶). «ἄρτον»: 95άκις ἐν τῇ Κ.Δ. Ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῶν ῥημ. λαμβάνειν, κλᾶν, δίδοναι: Λουκ. 24,30. Ἰω. 21,13. Πράξ. 27,35. Μάρκ. 6,41. 8,19. Ἰω. 6,11. Ὡς ὁ ἄρτος τῆς Θ. Εὐχαριστίας: Μάρκ. 14,22. Α' Κορ. 11,23.26. 10,16. Πράξ. 2,42.46. 20,7.11. — Ὡς «οἱ ἄρτοι τῆς προθέσεως»: Μάρκ. 2,26. Ἐβρ. 9,2. — «ἄρτος ἐπιούσιος»: Ματθ. 6,11. — «τὸν ἑαυτοῦ ἄρτον ἐσθίειν»: Β' Θεσσ. 3,12. — «μὴ ἐσθίω ἄρτον μήτε πίνω οἶνον»: Λουκ. 7,33. — «ὁ τρώγων μου τὸν ἄρτον»: Ἰω. 13,18. — «φαγεῖν ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ»: Λουκ. 14, 15.—«ἄρτος ὁ ζῶν»: Ἰω. 6,51. 6. «κτίσματα»: Α' Τιμ. 4,4. Ἰακ. 1,18. Ἀποκ. 5,13. 8,9.

7. «Σίμων Μάγος»: Πράξ. 8,9.11. Πβλ. Πράξ. 13,8. Ἴδὲ τὸ σπουδαῖον ἄρθρον ἐν R.E.f. protest. Theol. und Kirche 18, 351. ZNW 5 (1904) 121: Simon Magus in der altchristlichen Literatur, UHE 11, 159. Herder, Lex. f. Theol. und Kirche 9, 768/9 (N. Adler). Hennecke — Schneemelcher II (1964) 178. 185/6. 193. 196. 201/06. 11. «σκεῦος»: ἀπαντᾷ 23 φορὰς ἐν τῇ Κ.Δ. Ἐν πληθυντ. «τὰ σκεύη»=τὰ χρειώδη τοῦ οἴκου. Ἐν ἐνικῷ σημαίνει τὸ ἀγγεῖον ἢ ἐργαλεῖον ἢ ὄργανον, ὡς ἐν Πράξ. 9,15. Ἐν Β' Κορ. 4,7 «σκεῦη»=τὰ ἀνθρώπινα σώματα: «ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστέροις σκεύεσιν». Ὁμοίως ἐν Α' Θεσ. 4,4: «εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἀγιασμῷ καὶ τιμῇ...». 13. Α' Κορ. 2,15,

νο ς)». 2. Καὶ τοῦτο μὲν μέγα, ὅτι τοσαύτην αὐθεντίαν ἔλαβεν παρὰ τοῦ Θεοῦ «πάντα ἀνακρίνειν, ὑπὸ οὐδενὸς αὐτὸς ἀνακρινόμενος». Ἄλλ' ἤδη ὑψηλότερος γενόμενος πάσης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ πρὸ
 5 τῆς ἀναστάσεως τὸ κρίνειν λαβὼν παρὰ τοῦ Θεοῦ. 3. Ἐκεῖνο δὲ πλεόν ξενίζει τοὺς ἀκούοντας· ὅτι ἐστὶ προκοπὴ καὶ ὑπὲρ τοῦτο τὸ μέτρον· τὸ γὰρ εἰπεῖν· «ὁ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ ἐν πνεύμα ἐστι»· καὶ οὐκ εἶπε· πνευματικός ἐστὶν ἢ ἅγιός ἐστιν· ἀλλ' «ἐν πνεύμα ἐστι»,
 10 δηλοῖ, ὡς ὁ τοιοῦτος ἀνεκράθη τῇ Θεότητι· ἐν ἐγένετο μετὰ τοῦ Θεοῦ· χωρισθῆναι οὐκέτι δύναται.

XXII. 1. Τῷ αὐτῷ λόγῳ καὶ ὁ ἄπιστος καὶ ὁ σαρκικός εἰς τὸ μέτρον τὸ ἴδιον· ὅσον ἐκδίδωσιν ἑαυτὸν ταῖς σαρκικαῖς ἡδοναῖς καὶ τῇ ἀπιστίᾳ, τοσοῦτον εὐρίσκει ἐν ἑαυτῷ
 15 πληθυνομένην τὴν ἀνομίαν. 2. Καὶ ἔστιν εὐρεῖν καὶ τοῦτο ἐν I (φ. 178α) (τῇ) Γραφῇ· τοῖς μὲν σαρκικοῖς λέγει· «οὐκ ἡδυνήθην ὑμῖν λαλῆσαι ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκικοῖς»· τοὺς δὲ εἰς ἐσχάτην κακίαν καταπεσόντας οὐ σαρκικούς καλεῖ, ὡς μηκέτι ἔχειν

1. ἔλαβεν: ἔλαβον κῶδ. 5. λαβὼν: λαβεῖν κῶδ.

1. «αὐθεντία»: Ἐν τῇ Κ.Δ. ἀπαντᾷ ἅπαξ μόνον τὸ ῥ. αὐθεντεῖν: Α' Τιμ. 2,13: «διδάσκειν δὲ γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρὸς». αὐθεντέω-ῶ=ἐξουσιάζω τινά. Αὐθεντία=κυριότης, ἐξουσία, κύρος. 3. «ὑψηλότερος»: Λουκ. 16,15: «τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ». Πβλ. Ῥωμ. 12,16: «ὑψηλότερος γενόμενος πάσης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, κατὰ τὸ Ἐβρ. 7,26: «ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος».

7-8. «ὁ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ...»: Α' Κορ. 6,17. Τὸ ῥ. κολλᾶω-ῶ 10άκις ἀπαντᾷ ἐν τῇ Κ.Δ. 10. «ἀνεκράθη τῇ θεότητι»: Τὸ ῥ. ἀνακεράννυμι=ἀναμιγνύω δὲν ἀναφέρεται ἐν τῇ Κ.Δ. Χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τοῦ Ὀριγένης καὶ πολλῶν ὕστερον ἐκκλησιαστικῶν Πατέρων. Χαρακτηριστικὸν χωρίον τὸ τοῦ Γρηγ. Νύσσης: «τὸν ἀνακραθέντα τῷ Θεῷ ἀνθρώπον»: Κατὰ Ἀπολλιν. 27, παρὰ Μ. 45, 1181B. 12. «ἄπιστος»: ὁ μὴ πιστεύων εἰς Χριστόν. Πβλ. Ἰω. 20,27. Ὁ Ἀμφιλ. συνδέει τὸν ἄπιστον μετὰ τοῦ «σαρκικοῦ». Ἐν τῇ Κ.Δ. ἀπαντᾷ ὑπὸ διαφόρους σημασίας ἢ λ. «ἄπιστος» 22 φορές. 15. «ἀνομίαν»: Ἡ παράβασις τῶν νόμων τοῦ Θεοῦ. Ἡ λ. ταυτίζεται πολλάκις καὶ μὲ τὴν «ἀδικίαν», σημαίνουσα καὶ πᾶν εἶδος ἀμαρτίας. Οὕτως: ἀνομία γὰρ ὄντως μεγάλη τὸ ἀθετεῖν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ (Κοσμᾶ Ἰνδικοπλ., παρὰ Μ. 88, 128). Ἐν τῇ Κ.Δ. ἢ λ. «ἀνομία» ἀπαντᾷ 14άκις. 16-18. «οὐκ ἡδυνήθην ὑμῖν λαλῆσαι ὡς πνευματικοῖς»: Α' Κορ. 3.1. 19. «οὐ σαρκικούς καλεῖ»: Ὁ Ἀμφ. χρησιμοποιεῖ τὴν ὄλην φράσιν, ἵνα δείξῃ ὅτι ἡ κατηγορία αὕτη τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἢ τῶν ἀθέων καὶ οὐχὶ ἀπλῶς τῶν ὀλιγοπίστων ἢ ἀκόμη

ἄρδην καὶ τὴν τυχοῦσαν (ἰσχὺν) εἰς αὐτοὺς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· λέγει γὰρ οὕτως ἐν τῇ κτίσει (γρ. Γενέσει): «οὐ μὴ καταμείνη τὸ πνεῦμά μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς σάρκα». Καὶ ἔδει περὶ τούτου παραθεῖναι πλείονας μαρτυρίας τῶν Γραφῶν· ἀλλὰ περισσὸν ἠγησάμεθα, φανερῶν ὄντων τῶν δύο προσώπων, τοῦ πιστοῦ καὶ τοῦ ἀπίστου. 4. Εὐρήσεις γὰρ εἰς τὸ πρῶτον μέτρον τῆς εὐσεβείας φθάσαντας τοὺς ἀγίους προφήτας καὶ ἀποστόλους καὶ μάρτυρας καὶ 10 πολλὰ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Καὶ εἰς τὸ δεύτερον πρόσωπον πολλοὺς μὲν ἄλλους ἐν ταῖς Γραφαῖς εὐρήσεις ἐργάτας τῆς ἀνομίας καὶ τέκνα διαβόλου καὶ πολλοῖς καὶ διαφόροις ὀνόμασιν ὠνομασμένους. 5. Εἷς δέ ἐστιν ἐξ αὐτῶν ὁ Σίμων, ὁ ἔξαρχος τούτων τῶν αἰρέσεων, ὃν δεί- 15 ξομεν πᾶσαν τοῦ διαβόλου τὴν κακίαν εἰς τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν δεξάμενον.

XXIII. 1. Οὗτος γὰρ προσελθὼν Φιλίππῳ τῷ ἀποστόλῳ κηρύσσουντι ἐν Σαμαρεία, καὶ κατηχηθεὶς παρ' αὐτοῦ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, καὶ ἀποταξάμενος τῷ διαβόλῳ, 20 καὶ ταξάμενος τῷ Θεῷ, καταξιούται καὶ τοῦ βαπτίσματος, ὃς καὶ ἦν παραμένων τῷ ἀποστόλῳ, «θεωρῶν τε τὰ σημεῖα καὶ τὰς δυνάμεις» τὰς δι' αὐτοῦ ἐπιτελουμένας, «ἐξίστατο». 2. Οὐδὲ γὰρ ἀπλῶς ἐπήκουσε τοῦ κηρύγματος, ἀλλὰ καὶ μέχρι χρόνου δηλοῖ αὐτὸν ἢ Γραφῇ

καὶ ἀπίστων πρὸς τὸν Χριστόν. Οὗτοι εἶναι πεπωρωμένοι, τὰ ὄργανα τοῦ Σατανᾶ, διὰ τοὺς ὁποίους οὐδεμίαν ἐπίδρασιν δύναται νὰ ἔχη τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.

1. ἰσχύν: + Μπόνης.

2. «τῇ κτίσει»: ἀντὶ τῆ «Γενέσει» τῆς Π.Δ. 2-3. «οὐ μὴ καταμείνη τὸ πνεῦμά μου»: Γεν. 6,3. 14. «ὁ ἔξαρχος»=ὁ ἀρχηγός, ὁ ἄρχων. Ἡ λ. ἀπαντᾷ ἐν τῇ Κ.Δ. Κατὰ τὸν Θεοδώρητον «ἔξαρχοι τῆς ἀταξίας καὶ παρανομίας» ὀνομάζονται ὁ Κύριλλος καὶ ὁ Μέμνων. Παρὰ Μ. 83, 1448: Ἐπιστ. τοῦ Ἰωάννου Ἀντιοχείας καὶ τῶν σὺν αὐτῷ πρὸς τὸν Κ/πόλεως κληρὸν. Ἴδὲ καὶ Μ. Ἀθαν. παρὰ Μ. 25, 580. Σωφρον. Ἱεροσολ. Μ. 87, 3196B. 17. «Φιλίππῳ»: Πράξ. 8,4-14. Ἴδὲ R. A. Lipsius. Die apokr. Apostelgeschichten II,2,1-153. Hennecke—Shneemelcher I, 194/9. Ὅρα καὶ τὴν ἀνωτέρω σημείωσιν περὶ τοῦ Σίμωνος Μάγου. 21. Πράξ. 8,13.

- παραμείναντα, ὥστε καὶ ὀφθαλμῶ καὶ ἀκοῇ αὐτὸν πληροφορηθῆναι. 3. Καὶ ταῦτα μὲν ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ εἰργάζετο, ἵνα αὐτὸν κερδήσῃ· καὶ εἰ (ἡ)θέλησεν, ἔτυχεν ἂν τούτου· ἀλλ' ἀντὶ τούτου τὰ ἐναντία φρονεῖ. 4. Δηλώσαντος
- 5 γὰρ τοῦ ἀγίου Φιλίππου τοῖς ἐν Ἱεροσολύμοις συναποστόλοις, ὅτι «δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ», καὶ ὅτι καιρὸς ἐστὶ Ἰ (φ. 178β) δοθῆναι αὐτοῖς καὶ ἱερέας, κατελθόντων δὲ τῶν ἀγίων Πέτρου καὶ Ἰωάννου ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ ποιούντων τὰς χειροθεσίας,
- 10 «ἐλάμβανον Πνεῦμα Ἄγιον» οἱ τῆς χάριτος ταύτης καταξιούμενοι. 5. Θεασάμενος δὲ «ὁ Σίμων, ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἄγιον», φιλαρχίαν νοσήσας προσφέρει δῶρα τοῖς ἀποστόλοις, λέγων· «ὅτε κάμοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα, ᾧ ἐπιθῶ τὰς χεῖρας, λαμβάνῃ Πνεῦμα Ἄγιον· Πέτρος δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπε· τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ (εἴη) εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεάν τοῦ
- 20 Θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι» καὶ τὰ ἐξῆς.

- XXIV. 1. Οὗτος ἐστὶ Σίμων, ὁ προτοῦ ἀποταξάμενος τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Φιλίππου
- 25 ὑποδεξάμενος τὸ βάπτισμα· ἀλλ' ἐπαινετὸς μέχρι τούτου·

8. τοῦ ἀγίου: κῶδ. 16. λαμβάνει: κῶδ. 19. εἴη: λείπει ἐκ τοῦ κῶδ.

6. Πράξ. 8,14. Πβλ. 11,1.22. 8. «ἱερέας»: Ἡ λ. ἀπαντᾷ 29 φορές ἐν τῇ Κ.Δ.

9. «χειροθεσίας»: Πράξ. 8,15.17. 10. «χάρις»: Ἡ λ. ἀπαντᾷ ἐν τῇ Κ.Δ. 5άκις ἐν Λουκ., τρις παρὰ τῷ Ἰωάννῃ, 11άκις Πράξ., 63 φορές ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τοῦ Παύλου, ἀπαξ ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ Ἰούδα καὶ δις ἐν τῇ Ἀποκαλύψει. 11. «θεασάμενος»: Ἐν Πράξ. 8,18.19 ἀντὶ τῆς λ. «θεασάμενος» ὑπάρχει ἡ λ. «ἰδών». 14. «φιλαρχίαν»: Ἐν τῇ Κ.Δ. δὲν ἀπαντᾷ ἡ λ., ἐν δὲ τῇ Π.Δ. ἀπαξ ἀπαντᾷ ἐν Δ' Μακκαβ. 2,15: «διὰ τῶν βαιοτέρων παθῶν... φιλαρχίας» Εἰς κῶδιξ ἀντὶ τῆς λ. «φιλαρχίας» ἔχει «φιλαργυρίας». Ἴδὲ σχετικὰ χωρία καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις: Θεοφρ. (322 π.Χ.), Χαρακτήρες 26,1. Πολύβ. (167 π.Χ.), 6,49,3. Πλουτ. (80 μ.Χ.), Εὐμένης 13. — Συχνοτάτη ἡ χρῆσις παρὰ τοῖς νεωτέροις.

15. Πράξ. 8,19-20.

μετὰ δὲ ταῦτα ἐλείνός. 2. Ἀσπὸχῆσας γὰρ τοῦ σκοποῦ καὶ
 τῆς τοιαύτης χάριτος, καὶ τῆς χειροτονίας ἀνάξιος κριθεὶς,
 ἄρχεται πολεμεῖν τοῖς ἀποστόλοις, μηκέτι γνωρίζων τοὺς
 ἐργάτας, μηκέτι γνωρίζων τὸν γεννήσαντα, πάντων ὁμοῦ
 5 ἐπιλαθόμενος· ὁ πρὸ μικροῦ μαθητῆς καὶ νῦν πολέμιος. 3. Τί
 ἔπαθες, ἄνθρωπε; Τίς σε οὕτως ἀπεθηρίωσε; Τί σε εἰς αὐτὴν
 τὴν λύσσαν ἀνήνεγκε; Τί ἐξέδωκας σεαυτὸν παντελῶς τῷ
 πονηρῷ, ὥστε πηρωθῆναι πᾶσαν τὴν καρδίαν σου καὶ μηκέτι
 10 δεχέσθαι τὴν τῶν ἀποστόλων παραίνεσιν, ἀλλ' ἑαυτὸν εἶναι
 δικαιότερον τῶν ἀποστόλων νομίζειν; 4. Καὶ οὐ παύεται
 μέχρι θανάτου πολεμῶν τοῖς ἀποστόλοις· καὶ οὐκ ὤκνησεν
 ἀπὸ Σαμαρείας μέχρι Ρώμης διαβῆναι κάκει συνεργῆσαι τῷ
 διαβόλῳ καὶ πολεμῆσαι τῷ Χριστῷ.

(Συνεχίζεται)

2. «χειροτονίας»: Ἐν τῇ Κ.Δ. ἀπαντᾷ μόνον τὸ β. «χειροτονεῖν»: Πράξ. 14,23 «χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους» καὶ Β' Κορ. 8,19. — Τὴν διάκρισιν «χειροτονίας» ἀπὸ τῆς «χειροθεσίας» διασαφεῖ ἡ δὴλωσις τοῦ Πατριάρχου Ταρρασίου († 806) ἐν τῇ Ζ' οἰκουμ. συνόδῳ (787), καν. 8: «Ταράσιος εἶπεν:... ὅτι ἐπ' εὐλογίας ἐναυῦθα ἡ «χειροθεσία» λέγεται, καὶ οὐκ ἐπὶ «χειροτονίας». Πλεονα παρὰ Markos A. Siotitis, Die klassische und die christliche Cheirotonie in ihrem Verhältnis. Athen 1951 καὶ ἰδίᾳ τὸ πρῶτον κεφ. σ. 3-41. 6. «ἀπεθηρίωσε»: Ἡ λ. δὲν ἀπαντᾷ οὔτε ἐν τῇ Κ. οὔτε καὶ ἐν τῇ Π.Δ., σπανίως δὲ χρησιμοποιεῖται καὶ ὑπὸ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Ἰδὲ π.χ. Εὐσ., Ἐ. Ἰ. 5,1,15 (Μ. 20,413), Ὁριγ., Ὁμιλ. εἰς Ἱερεμ. Μ. 13, 365 καὶ εἰς Γέν. Μ. 12, 145B. — Ἐκ τῶν ἀρχαίων θύραθεν συγγραφέων χρησιμοποιοῦν τὸ ρ. μερικοί, ὡς οἱ Ἐρατοσθένης (250 μ.Χ.), Καταστερισμοί, ὁ Πολύβιος (167 π.Χ.), 179,8, ὁ Εὐστάθιος Θεσ/κης (1160 μ.Χ.), Πονημάτιον 338,76, ὁ Διόδωρος Σικελιώτης (8. π.Χ.) 18,67, ὁ Δογγίνος (250 μ.Χ.), Ῥητορικὴ τέχνη 17,1, ὁ Ἀλκίφρων (Δ' αἰ. μ.Χ.), Ἐπιστολαὶ 2,3,16 καὶ εἴ τις ἕτερος. 7. «λύσσαν»: Ἡ λ. δὲν ἀπαντᾷ οὔτε ἐν τῇ Κ. οὔτε καὶ ἐν τῇ Π.Δ. 8. «πηρωθῆναι»: Ἡ λ. δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ Κ.Δ., ἀντ' αὐτῆς δὲ ὑπάρχει μὲ τὸ αὐτὸ νόημα τὸ χωρίον Μάρκ. 8,17: «πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν». Ὁ Γρηγ. Νύσσης Μ. 44, 1152B χρησιμοποιεῖ τὴν φράσιν: «ἡ πλεονεξία π ἡ ρ σ ι ν ἐπάγει τῷ διορατικῷ τῆς καρδίας». Ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀμφιλ. χρῆσις τοῦ «πηρωθῆναι» θεωρηθῆτω ἀδόκιμος, ὡς ἀναφερομένη εἰς «πᾶσαν τὴν καρδίαν» καὶ οὐχὶ εἰς τραυματισμὸν μέρους τοῦ ψυχικοῦ κόσμου τοῦ ἀνθρώπου. «Ὅθεν ὀρθότερον θὰ ἦτο νὰ λεχθῆ: «π ω ρ θ ἦ ν α ι πᾶσαν τὴν καρδίαν σου».